

**Belgische Kamer
van Volksvertegenwoordigers**

GEWONE ZITTING 1992-1993 (*)

9 JULI 1993

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van de wetten
op de handelsvennootschappen
gecoördineerd op 30 november 1935**

AMENDEMENTEN

**N° 58 VAN DE HEER LANDUYT, VAN der SANDE
EN VAN DER MAELEN**

Art. 9

**Dit artikel vervangen door de volgende be-
paling :**

« Art. 9. — Artikel 60 van dezelfde gecoördineerde wetten, gewijzigd door de wet van 18 juli 1991, wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Art. 60. — § 1. Indien een bestuurder ten aanzien van een tot de bevoegdheid van de raad van bestuur behorende handeling rechtstreeks of onrechtstreeks een persoonlijk belang van financiële aard heeft, dient hij voorafgaandelijk aan elke beraadslaging de andere bestuurders hiervan in kennis te stellen.

De raad van bestuur belast de commissaris-revisor of, bij diens ontstentenis, een door de raad aangewezen bedrijfsrevisor of een op dezelfde manier aangewezen accountant die is ingeschreven op het tableau van de externe accountants van het Instituut der

Zie :

- 1005 - 92 / 93 :

— N° 1 : Wetsvoorstel van mevrouw Merckx-Van Goey c.s.

— N°s 2 tot 7 : Amendementen.

(*) Tweede zitting van de 48e zittingsperiode.

**Chambre des Représentants
de Belgique**

SESSION ORDINAIRE 1992-1993 (*)

9 JUILLET 1993

PROPOSITION DE LOI

**modifiant les lois sur
les sociétés commerciales,
coordonnées le 30 novembre 1935**

AMENDEMENTS

**N° 58 DE MM. LANDUYT, VAN der SANDE ET
VAN DER MAELEN**

Art. 9

**Remplacer cet article par la disposition sui-
vante :**

« Art. 9. — L'article 60 des mêmes lois coordonnées, modifiées par la loi du 18 juillet 1991, est remplacé par la disposition suivante :

« Art. 60. — § 1er. Si une opération relevant de la compétence du conseil d'administration présente un intérêt financier personnel, direct ou indirect pour un administrateur, ce dernier est tenu d'en informer les autres administrateurs avant toute délibération.

Le conseil d'administration charge le commissaire-réviseur ou, à son défaut, un réviseur d'entreprises désigné par le conseil ou un expert-comptable désigné de la même manière et inscrit au tableau des experts-comptables externes de l'Institut des experts-compta-

Voir :

- 1005 - 92 / 93 :

— N° 1 : Proposition de loi de Mme Merckx-Van Goey et consorts.

— N°s 2 à 7 : Amendements.

(*) Deuxième session de la 48e législature.

accountants, met een gemotiveerde beoordeling van de schade die de bedoelde handeling aan de vennootschap zou kunnen toebrengen.

In het licht van dit verslag beraadslagt en stemt de raad van bestuur over de voorgestelde handeling. De bestuurder in hoofde waarvan het persoonlijk belang is ontstaan onthoudt zich van elke medewerking aan de beraadslaging of stemming.

De naleving van de in deze paragraaf bedoelde procedure wordt vermeld in de notulen van de raad van bestuur.

In het jaarverslag bedoeld in het vierde lid van artikel 77 worden vermeld : de aard van de in het eerste lid bedoelde handeling, het besluit van de raad en, zo deze verschillend waren van het besluit van de raad, de conclusies van het in het tweede lid van deze paragraaf bedoelde verslag.

§ 2. De in § 1 bedoelde procedure is overeenkomstig van toepassing op handelingen :

a) gesteld tussen vennootschappen waarvan één onder de controlebevoegdheid van de andere valt, of die beiden onder de controlebevoegdheid van een derde vennootschap zijn geplaatst;

b) gesteld tussen vennootschappen waarvan de bestuursorganen ten dele uit dezelfde personen bestaan.

§ 3. Indien in hoofde van alle leden van de raad van bestuur een belang bestaat zoals bedoeld in de §§ 1 en 2 dan kan de handeling slechts worden gesteld indien in het in § 1, tweede lid bedoelde verslag wordt vastgesteld dat de handeling niet van aard is schade aan de vennootschap toe te brengen.

§ 4. De leden van de raad van bestuur zijn persoonlijk en hoofdeijk aansprakelijk voor de schade die door de vennootschap wordt geleden door de in dit artikel bedoelde handelingen die werden gesteld zonder naleving van het bepaalde van de §§ 1 en 3.

§ 5. De vennootschap kan de nietigheid vorderen van handelingen gesteld met miskennis van de in dit artikel bepaalde regelen, indien de mederpartij van de benadeling op de hoogte is geweest of, gelet op de omstandigheden, hiervan niet onwetend kon zijn. » »

VERANTWOORDING

Het voorgestelde nieuwe artikel 60 versoepelt in belangrijke mate de reglementering van belangenconflicten in vergelijking met de wet van 18 juli 1991.

Het toepassingsgebied wordt tot meer realistische dimensies teruggebracht : enkel handelingen die de vennootschap nawijsbare materiële schade toebrengen komen voor deze procedure in aanmerking. Handelingen waar de benadeling het gevolg is van persoonlijke belangen van morele, affectieve of carrièrematige aard vallen moeilijk te kwantificeren, en zijn dan ook niet voor voorafgaandelijke objectieve beoordeling vatbaar. Een beoordeling achteraf blijft steeds mogelijk zij het op het vlak van de bestuursfout.

Anders dan in de huidige tekst wordt voorgesteld de controleprocedure op de omvang van de benadeling voor de beslissing te laten plaatsgrijpen. Daarom dient het verslag van de commissaris-revisor of van de bedrijfsrevisor of accountant opgesteld te worden voorafgaand aan de beraadslaging van de raad van bestuur, en dient de raad in het

bles de procéder à une évaluation motivée du préjudice que l'opération visée pourrait porter à la société.

A la lumière de ce rapport, le conseil d'administration délibère et vote sur l'opération proposée. L'administrateur dans le chef duquel est né l'intérêt personnel s'abstient de toute participation à la délibération ou au vote.

Le recours à la procédure visée au présent paragraphe est mentionné au procès-verbal de la réunion du conseil d'administration.

Le rapport annuel visé à l'article 77, quatrième alinéa, mentionne : la nature de l'opération visée au premier alinéa, la décision du conseil et, si elles étaient différentes de la décision du conseil, les conclusions du rapport visé au deuxième alinéa du présent paragraphe.

§ 2. La procédure prévue au § 1er s'applique mutatis mutandis aux actes :

a) accomplis entre sociétés dont l'une détient un pouvoir de contrôle sur l'autre ou à l'égard desquelles une troisième société détient un pouvoir de contrôle;

b) accomplis entre sociétés dont les organes de gestion sont en partie composés des mêmes personnes.

§ 3. S'il existe dans le chef de tous les membres du conseil d'administration un intérêt au sens des §§ 1er et 2, l'acte ne peut être accompli que si le rapport visé au § 1er, deuxième alinéa, établit que l'acte n'est pas de nature à porter préjudice à la société.

§ 4. Les membres du conseil d'administration sont personnellement et solidairement responsables du préjudice subi par la société du fait d'actes visés au présent article qui ont été accomplis en violation des dispositions des §§ 1er et 3.

§ 5. La société peut agir en nullité des actes accomplis en violation des règles fixées au présent article si la partie adverse était informée du préjudice ou ne pouvait, eu égard aux circonstances, l'ignorer. » »

JUSTIFICATION

Le nouvel article 60 proposé assouplit dans une large mesure la réglementation concernant les conflits d'intérêt, par rapport à la loi du 18 juillet 1991.

Son champ d'application est ramené à des dimensions plus réalistes : seuls les actes qui causent à la société un préjudice matériel démontrable sont susceptibles de faire l'objet de cette procédure. Les actes dans le cadre desquels le préjudice subi résulte d'intérêts personnels d'ordre moral, affectif ou afférents à la carrière étant difficilement quantifiables, ils ne peuvent faire l'objet d'une appréciation objective préalable. Une appréciation peut toujours être portée a posteriori, fût-ce au niveau de la faute de gestion.

Contrairement à ce que prévoit le texte de la disposition actuelle, il est proposé que la procédure de contrôle relative à l'ampleur du préjudice ait lieu avant que la décision ne soit prise. Pour cette raison, le rapport du commissaire-reviseur, du réviseur d'entreprises ou de l'expert-comptable doit être rédigé avant qu'intervienne la délibération du

licht van de conclusies van dit verslag te oordelen. Oordeelt de raad dat de aan de vennootschap toegebrachte schade niet voldoende belangrijk is of niet opweegt tegen de voordelen die hij in een gemotiveerde beslissing zal vaststellen, kan de rechtshandeling doorgaan, en kan bij latere betwisting de rechtbank op de handeling controle uitoefenen.

Wel is vereist dat de commissaris-revisor zich niet alleen zou uitspreken over de juistheid van de cijfers, maar ook een beoordeling zou uitbrengen over de schade die de handeling de vennootschap kan toebrengen. Hierbij dient hij rekening te houden met de redelijkerwijze voorzienbare schade. Indien hij vaststelt dat er geen schade is zal hij zulks ook dienen te motiveren. Daarentegen is niet vereist dat hij aangeeft of de handeling de vennootschap positief voordeel bijbrengt. Dit zou de aansprakelijkheid van de commissaris duidelijk sterk verruimen.

De beraadslaging en handeling worden gesteld door de raad van bestuur in het licht van de beoordeling van de commissaris-revisor. De bestuurder met het persoonlijk belang dient zich vanzelfsprekend bij de handeling volstrekt te onthouden.

Tenslotte wordt bepaald dat niet enkel in een mededeling aan de algemene vergadering, maar in het bestuursverslag zelf kennis wordt gegeven van de betrokken handeling, zodat zij het voorwerp zal uitmaken van de beoordeling van de algemene vergadering. In deze mededeling wordt enkel het besluit van de raad opgenomen. Nochtans dient bij verscheidenheid van mening tussen bestuursorganen-toezichtsorganen het besluit van het toezichtsorgaan tevens opgenomen te worden.

In § 2 wordt een zeer belangrijke verruiming van het toepassingsgebied voorgesteld. Deze paragraaf kan er toe leiden dat verrichtingen binnen vennootschapsgroepen die aanleiding geven tot strijdige belangen aan deze controleprocedure onderworpen zullen worden. Dit geldt niet alleen in de groepen waar gemeenschappelijke bestuurders aanwezig zijn, zoals thans in artikel 30 wordt verlangd, maar tevens wat betreft handelingen tussen vennootschappen waarvan de ene de andere controleert of die beiden onder de controlebevoegdheid van een zelfde derde vennootschap zijn geplaatst. Het begrip controlebevoegdheid kan hierbij worden omschreven zoals verduidelijkt in het koninklijk besluit van 14 oktober 1991.

Het belang van dit verslag met betrekking tot de handelingen tussen leden van de vennootschapsgroepen en de bekendmaking ervan betekenen een wezenlijke aanzet voor de vorming van het recht van de vennootschapsgroepen in dit land. Anderzijds zal dit verslag de minderheidsaandeelhouders in staat stellen, onder gebruikmaking van het minderheidsvorderingsrecht, de bestuurders ter verantwoording te roepen voor verschuivingen van substantie binnen de groep. Tenslotte kan deze beoordeling tevens bijdragen tot grotere doorzichtigheid in de groepsverhoudingen.

In paragraaf 3 wordt aandacht besteed aan een vraagstuk dat zich in de praktijk herhaaldelijk voordoet met name wanneer bijvoorbeeld onder de vorm van kredietverstrekking alle bestuurders van een kleine vennootschap een persoonlijk belang hebben. In de huidige praktijk wordt de beslissing van de raad van bestuur opgeschort, en beslissen de aandeelhouders over de toekenning van het krediet. Het is niet zeer zinvol dat, zoals dikwijls voorkomt, als dezelfde personen bestuurder en aandeelhouder zijn, dezen als aandeelhouders de handeling zouden stellen, daar waar zij tot dezelfde handeling niet gerechtigd waren in hoedanigheid van bestuurders. Daarom wordt in § 3 voorgesteld dat deze handeling wel mogelijk wordt ge-

conseil d'administration, qui devra statuer sur la base des conclusions de ce rapport. Si le conseil estime que le préjudice subi par la société n'est pas suffisamment important ou ne contrebalance pas les avantages qu'il constatera dans une décision motivée, alors l'acte juridique peut être posé et le juge pourra, en cas de litige ultérieur, exercer un contrôle sur l'acte.

Toutefois, le commissaire-réviseur ne doit pas uniquement se prononcer sur l'exactitude des chiffres, mais doit également émettre un avis sur le préjudice que l'opération peut causer à la société. Dans ce cadre, il lui faut tenir compte du préjudice raisonnablement prévisible. S'il constate qu'il n'y a pas de préjudice, il devra motiver cet avis. En revanche, il n'est pas tenu de signaler l'avantage positif que l'opération rapporte à la société. Une telle disposition renforcerait considérablement la responsabilité du commissaire.

Le conseil d'administration délibère et agit en fonction de l'avis du commissaire-réviseur. L'administrateur qui a un intérêt personnel devra bien entendu rester totalement en dehors de cette opération.

Enfin, il est précisé qu'il faut donner connaissance de l'opération concernée non seulement dans une communication à l'assemblée générale mais aussi dans le rapport d'administration, de sorte que celle-ci puisse être appréciée par l'assemblée générale. Cette communication ne reprend que la décision du conseil. Toutefois, en cas de divergence d'opinions entre l'organe d'administration et l'organe de contrôle, la décision de ce dernier doit également être mentionnée.

Le § 2 étend fortement le champ d'application de la loi. Ce paragraphe peut avoir pour effet que des opérations effectuées au sein de groupes de sociétés et pouvant donner lieu à une dualité d'intérêts seront soumises à cette procédure de contrôle. Il en sera ainsi non seulement dans les groupes ayant des administrateurs communs, comme le prévoit l'article 60 dans sa rédaction actuelle, mais également en ce qui concerne les actes accomplis entre sociétés dont l'une contrôle l'autre ou qui relèvent toutes deux du pouvoir de contrôle d'une troisième et même société. La notion de pouvoir de contrôle peut en l'occurrence se définir comme indiqué dans l'arrêté royal du 14 octobre 1991.

L'importance attachée à ce rapport relatif aux actes accomplis entre des membres des groupes de sociétés et sa publication constituent véritablement un premier pas vers l'établissement du droit des groupes de sociétés dans notre pays. D'autre part, ce rapport permettra aux actionnaires minoritaires d'exiger des administrateurs, en usant du droit d'action minoritaire, qu'ils se justifient au sujet des glissements de substance au sein du groupe. Enfin, ce jugement porté sur les actes en question peut également renforcer la transparence des relations au sein du groupe.

Le § 3 concerne un problème qui se présente souvent dans la pratique, à savoir le cas où tous les administrateurs d'une petite société ont un intérêt personnel à une opération, comme par exemple une ouverture de crédit. Actuellement, la décision du conseil d'administration est suspendue et ce sont les actionnaires qui statuent sur l'octroi du crédit. Il est ridicule que, les mêmes personnes étant souvent à la fois administrateurs et actionnaires, elles puissent effectuer en qualité d'actionnaires une opération qu'elles ne pourraient effectuer en qualité d'administrateurs. C'est pourquoi il est proposé au § 3 d'autoriser le conseil d'administration à effectuer l'opération pour autant que le commissaire-réviseur ait constaté au préalable que

maakt onder de handtekening van de raad van bestuur, zij het dat daartoe vereist is dat de commissaris-revisor voorafgaandelijk heeft vastgesteld dat de handeling geen schade aan de vennootschap zou toebrengen. Bona fide handelingen worden derhalve volstrekt vereenvoudigd.

De paragrafen 4 en 5 bevatten sanctieregelen, enerzijds door de bestuurders persoonlijk aansprakelijk te stellen wegens niet naleving van de procedures, anderzijds door de vernietigbaarheid van de handeling mogelijk te maken op verzoek van de vennootschap zelf, doch in dit laatste geval enkel voor zover de wederpartij van de bezwarende omstandigheden op de hoogte was. De derden te goeder trouw worden met andere woorden duidelijk beschermd.

De ondertekenaars van dit amendement zijn de vaste mening toegedaan dat met de voorgestelde regeling de meeste problemen die zich onder de huidige wetgeving hebben voorgedaan zullen verdwijnen, terwijl anderzijds voorheen niet behandelde vraagstukken op een behoorlijke wijze in het toepassingsgebied van de wet worden gebracht.

R. LANDUYT
J. VAN der SANDE
D. VAN der MAELEN

N° 59 VAN DE REGERING

Art. 3bis (nieuw)

Een artikel 3bis (nieuw) invoegen, luidend als volgt :

« Art. 3bis. — In artikel 13ter, 3° wordt in de Nederlandse tekst het woord « werkelijk » weggelaten ».

VERANTWOORDING

Deze terminologische aanpassing is vereist in het licht van de uitspraak van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen van 13 november 1990 in de zaak C-106/89 (« Marleasing ») dat stelde dat « de gronden tot nietigheid bepaald in artikel 11 van de richtlijn 68/151 tot coördinatie van de waarborgen die vereist worden van de vennootschappen, in de zin van de tweede alinea van artikel 58, tweede lid van het verdrag, om de belangen te beschermen zowel van de deelnemers in deze vennootschappen als van derden, restrictief moeten geïnterpreteerd worden. Bijgevolg moeten de woorden « het doel van de vennootschap » begrepen worden als betrekking hebbende op het doel van de vennootschap zoals bepaald in de oprichtingsakte of in de statuten. Hieruit volgt dat de nietigverklaring van een vennootschap niet kan volgen uit de werkelijk uitgeoefende activiteit (H.v.J. EG in de zaak C-106/89 (« Marleasing »), 13 november 1990, *TBH* 1991, 875 met noot M. Coipel; *TRV*, 1991, 36 met noot F. Bouckaert).

Het woord « werkelijk » in artikel 13ter, 3° dient bijgevolg te worden weggelaten.

De minister van Economische Zaken,

M. WATHELET

ladite opération ne causera aucun préjudice à la société. Cette disposition simplifie donc sensiblement les opérations de bonne foi.

Les §§ 4 et 5 prévoient des sanctions, d'une part, en rendant les administrateurs personnellement responsables en cas de non-respect des procédures, d'autre part, en permettant l'annulation de l'opération à la demande de la société même, mais, dans ce dernier cas, uniquement si la contre-partie était au courant des circonstances aggravantes. En d'autres termes, cette disposition vise à protéger les tiers de bonne foi.

Les auteurs du présent amendement sont intimement convaincus que les dispositions proposées permettront de résoudre la plupart des problèmes qui se posent sous le régime de la législation actuelle, tout en étendant opportunément le champ d'application de la loi à d'autres questions non encore abordées jusqu'ici.

N° 59 DU GOUVERNEMENT

Art. 3bis (nouveau)

Insérer un article 3bis (nouveau), libellé comme suit :

« Art. 3bis. — A l'article 13ter, 3° du texte néerlandais le mot « werkelijk » est supprimé ».

JUSTIFICATION

Cette modification terminologique est requise par l'arrêt de la Cour de Justice des communautés européennes du 13 novembre 1990 dans l'affaire C-106/89 (« Marleasing ») aux termes duquel les causes de nullité prévues à l'article 11 de la directive 68/151 de coordination des garanties exigées des sociétés au sens de l'article 58, deuxième alinéa, du traité, pour protéger les intérêts tant des associés que des tiers, doivent s'interpréter restrictivement. Il en résulte que les termes « l'objet de la société » doivent s'entendre comme ayant trait à l'objet social tel que défini dans l'acte constitutif ou les statuts. La déclaration de nullité d'une société ne peut donc résulter de l'activité réellement exercée (C.J. CEE, 13 novembre 1990 C-106/89 (« Marleasing »), *RDC* 1991, 875 avec note M. Coipel; *TRV*, 1991, 36, avec note F. Bouckaert).

Il y a donc lieu de supprimer le mot « werkelijk » à l'article 13ter, 3°.

Le ministre des Affaires économiques,

M. WATHELET

N° 60 VAN DE HEER KNOOPS

Art. 5

Dit artikel aanvullen met een punt C), luidend als volgt :

« C) Paragraaf 4 wijzigen als volgt :

« § 4. Goedkeuringsclausules die hetzij in de statuten, hetzij in een authentieke akte van uitgifte van converteerbare obligaties of warrants zijn opgenomen, kunnen, in afwijking van de §§ 2 en 3, door de raad van bestuur van de bedoelde vennootschap aan de bieder of aan de kandidaat-verwerver worden tegengeworpen, voor zover de weigering van goedkeuring is verantwoord op grond van een blijvende en niet-discriminerende toepassing van de goedkeuringsregels die door de raad van bestuur zijn vastgesteld en aan de Commissie voor het Bank- en Financieuzen zijn medegedeeld vóór de in § 2 bedoelde datum van het verzoek om goedkeuring of vóór de datum van ontvangst van de in § 3 bedoelde mededeling ». »

VERANTWOORDING

Artikel 41 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen regelt de overdraagbaarheid van goedkeuringsclausules. Paragraaf 2 van artikel 41 beperkt de onoverdraagbaarheid van die clausules. Er wordt evenwel voorzien in een afwijking in geval van een openbaar overnamebod. In dat geval kunnen de goedkeuringsclausules die hetzij in de statuten, hetzij in een authentieke akte van uitgifte van converteerbare obligaties of warrants zijn opgenomen namelijk aan de bieder worden tegengeworpen, voor zover de weigering van goedkeuring is verantwoord op grond van een blijvende en niet-discriminerende toepassing van de goedkeuringsregels die door de genoemde raad van bestuur zijn vastgesteld en *in tempore non suspecto* aan de Commissie voor het Bank- en Financieuzen zijn meegedeeld.

De regeling van § 4 moet niet worden beperkt tot de hypothese van een openbaar overnamebod. Bijgevolg moet worden voorzien in de tegenwerpbaarheid van de goedkeuringsclausules in alle hypothesen, via de inachtneming van de voorwaarden bepaald in de huidige § 4 van artikel 41.

N° 61 VAN DE HEER KNOOPS

Art. 5

In A), tweede lid, van de voorgestelde tekst, de woorden « of uit enige andere clause met soortgelijke uitwerking » weglaten.

VERANTWOORDING

Het in het wetsvoorstel opgenomen artikel 41, § 1, bevestigt in het eerste lid het principe dat de overdraagbaarheid van de effecten beperkt moet zijn.

Het tweede lid stelt dat dit principe niet absoluut is : die beperkingen gelden alleen voor goedkeurings- en voor-

N° 60 DE M. KNOOPS

Art. 5

Compléter cet article par un point C), libellé comme suit :

« C) Le § 4 est remplacé par ce qui suit :

« § 4. Par dérogation aux §§ 2 et 3, les clauses d'agrément figurant soit dans les statuts soit dans un acte authentique d'émission d'obligations convertibles ou de droits de souscription pourront être opposées à l'auteur de l'offre publique ou au candidat acquéreur par le conseil d'administration de la société visée pour autant que le refus d'agrément soit justifié par l'application constante et non discriminatoire des règles d'agrément adoptées par le conseil d'administration et communiquées à la Commission bancaire et financière avant la date de la demande d'agrément visée au § 2 ou la date de la réception de la communication visée au § 3 ». »

JUSTIFICATION

L'article 41 des lois coordonnées sur les sociétés commerciales réglemente la cessibilité des clauses d'agrément. En son paragraphe 2, il limite l'incessibilité de ces clauses. Il prévoit, toutefois, un régime dérogatoire en cas d'offre publique d'achat. Dans cette hypothèse, en effet, les clauses d'agrément figurant soit dans les statuts soit dans un acte authentique d'émission d'obligations convertibles ou de droits de souscription peuvent être opposées à l'auteur d'offre publique pour autant que le refus d'agrément soit justifié par l'application constante et non discriminatoire des règles d'agrément adoptées par ledit conseil d'administration et communiquées à la Commission bancaire et financière *in tempore non suspecto*.

Il n'y a pas lieu de limiter le mécanisme du paragraphe 4 à la seule hypothèse de l'offre publique d'achat. Il convient, dès lors, de prévoir l'opposabilité des clauses d'agrément dans toutes les hypothèses, moyennant le respect des conditions prévues par l'actuel paragraphe 4 de l'article 41.

N° 61 DE M. KNOOPS

Art. 5

Au point A), deuxième alinéa du texte proposé, supprimer les mots « ou de toute autre clause d'effet similaire. »

JUSTIFICATION

L'article 41, § 1er, tel que repris dans la proposition de loi consacre en son alinéa 1er le principe de la limitation de la cessibilité des titres.

En son alinéa 2, il édicte des limites à ce principe. Celles-ci doivent viser uniquement les clauses d'agrément et de

koopclausules, niet voor de andere bedingen, zoals de zogenoemde blokkeringsovereenkomsten. Dat soort bedingen, die vaak in « joint-venture »-overeenkomsten voorkomen, schrijven doorgaans een in de tijd beperkte onvervreemdbaarheid voor. Ze zijn noodzakelijk om de degelijke uitvoering en de stabiliteit van de overeenkomst te garanderen.

De woorden « of uit enige andere clausule met soortgelijke uitwerking » behoren derhalve te worden weggelaten.

N° 62 VAN DE HEER KNOOPS

Art. 8

De voorgestelde tekst van B) aanvullen met wat volgt :

« Na afloop van die termijn of in geval een personeelslid overeenkomstig § 3 de overdracht van zijn aandelen heeft verkregen, mogen die aandelen omgezet worden in aandelen aan toonder. »

VERANTWOORDING

Artikel 52septies bepaalt onder welke voorwaarden aandelen mogen worden uitgegeven ten gunste van de personeelsleden. De aandelen waarop aldus werd ingeschreven moeten onder meer op naam zijn gesteld en ze mogen gedurende een bepaalde periode niet worden overgedragen.

Na afloop van die termijn van onoverdraagbaarheid of wanneer een personeelslid in de bij artikel 52septies, § 3, bepaalde gevallen zijn aandelen mag overdragen, hoeven die aandelen niet langer op naam te zijn gesteld. Ter wille van de rechtszekerheid moet derhalve uitdrukkelijk worden voorzien in de mogelijkheid dat die aandelen kunnen worden omgezet in aandelen aan toonder.

N° 63 VAN DE HEER KNOOPS

Art. 8

In E) van de voorgestelde tekst, de woorden « of in geval van een openbaar overnamebod » vervangen door de woorden « of in geval van een openbaar overnamebod of een openbaar bod tot intrekking ».

VERANTWOORDING

Artikel 52septies, § 3, eerste lid, heeft betrekking op de gevallen waarin een personeelslid zijn aandelen kan overdragen. Daaraan moet het geval worden toegevoegd van het openbaar bod tot intrekking bepaald bij artikel 44 van het wetsvoorstel. Die techniek heeft tot doel een aandeelhouder die een zeer belangrijk percentage van de effecten van een naamloze vennootschap bezit, de mogelijkheid te bieden het overige deel te kopen. In dat geval moet derhalve worden voorzien in een afwijking van de regel van de onoverdraagbaarheid van de aandelen bestemd voor het personeel.

préemption et non les autres clauses, comme les conventions dites « de blocage ». Ces clauses, fréquentes dans les accords de joint-venture, prévoient généralement une inaliénabilité limitée dans le temps et elles sont indispensables pour assurer le bon fonctionnement de l'accord et sa stabilité.

Il convient, dès lors, de supprimer les termes « ou de toute autre clause d'effet similaire ».

N° 62 DE M. KNOOPS

Art. 8

Au point B), compléter le texte proposé par ce qui suit :

« A l'expiration de ce délai ou lorsqu'un membre du personnel a obtenu la cession de ses actions en application du § 3, ces actions peuvent être converties en actions au porteur. »

JUSTIFICATION

L'article 52septies détermine les conditions d'émission d'actions au profit du personnel. Parmi celles-ci figurent la nominativité et l'incessibilité pendant une certaine période des actions ainsi souscrites.

A l'expiration de la période d'incessibilité ou lorsqu'un membre du personnel peut obtenir la cession de ses actions dans les cas prévus par le § 3 de l'article 52septies, le caractère nominatif de ces actions ne se justifie plus. Dans un souci de sécurité juridique, il convient, dès lors, de prévoir expressément la possibilité de conversion de ces actions en actions au porteur.

N° 63 DE M. KNOOPS

Art. 8

Au point E), dans le texte proposé, remplacer les mots « offre publique d'acquisition annoncée » par les mots « offre publique d'acquisition et offre de retrait annoncées ».

JUSTIFICATION

L'article 52septies, § 3, alinéa 1er, a trait aux cas dans lesquels un membre du personnel peut obtenir la cession de ses actions. Il convient d'ajouter le cas de l'offre de retrait prévue par l'article 44 de la proposition de loi. Cette technique a pour but de permettre à un actionnaire détenant un pourcentage très important des titres d'une société anonyme d'en racheter le reliquat. Il s'agit, dès lors, de prévoir une exception à la règle de l'incessibilité des actions émises en faveur du personnel dans cette hypothèse.

N° 64 VAN DE HEER KNOOPS

Art. 9

In de laatste zinsnede van G) van de voorgestelde tekst de volgende wijzigingen aanbren- gen :

- 1) De woorden « die geen aandeelhouder is van één van de betrokken vennootschappen » **weglaten**;
- 2) **Tussen de woorden** « lid van de raad van bestuur » **en de woorden** « van andere vennootschappen » **de woorden** « of personeelslid » **invoe- gen.**

VERANTWOORDING

Het wetsvoorstel bepaalt terecht dat het tegelijk uitoe- fenen van verschillende functies geen geval van tegenstrij- digheid van belangen is. De lezing van punt G van het wetsvoorstel is op dat stuk evenwel te beperkt en moet op twee punten worden gewijzigd.

In de eerste plaats bepaalt de tekst dat de gemeenschap- pelijke bestuurder geen aandeelhouder mag zijn van één van de betrokken vennootschappen om te kunnen stellen dat er geen conflict van functies is. Die voorwaarde is onaanvaardbaar. Zij belemmert immers de werking van de groepen van vennootschappen, aangezien een bestuurder vaak effecten van een van de betrokken vennootschappen in bezit heeft. We zien in dit geval niet goed in waar het conflict van functies ligt.

In de tweede plaats moet worden bepaald dat het con- flict van functies bedoeld is voor het geval waarin een personeelslid van een vennootschap bestuurder is van een andere vennootschap die bij de beslissing belang heeft. Die situatie komt vaak voor in de betrekkingen tussen een moedervernootschap en een dochtervernootschap en er moet worden voorkomen dat het conflict van functies ont- staat uit het loutere feit dat een persoon verschillende functies uitoefent binnen een groep van vennootschappen.

N° 65 VAN DE HEER KNOOPS

Art. 40

De voorgestelde § 3 vervangen als volgt :

« § 3. De verkrijgende vennootschappen blijven, ten belope van het bedrag van de netto-activa van ieder van de vennootschappen, hoofdelijk aansprake- lijk voor de uitvoering van de verplichtingen die op de dag van de splitsing op de gesplitste vennootschap rusten. »

VERANTWOORDING

Het wetsvoorstel bepaalt dat de verkrijgende vennoot- schappen hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de tenuitvoer- legging van de op de gesplitste vennootschap rustende verplichtingen. Volgens de toelichting bij het wetsvoorstel wordt daarmee beoogd te voorkomen dat van het middel van de splitsing misbruik wordt gemaakt.

Door te voorzien in een regeling van onbeperkte hoofde- lijke aansprakelijkheid bestaat het gevaar dat het doorvoe-

N° 64 DE M. KNOOPS

Art. 9

A la dernière phrase du point G), dans le texte proposé, apporter les modifications sui- vantes :

- 1) **Supprimer les mots** « qui n'est pas actionnai- re d'une des sociétés concernées »;
- 2) **Entre les mots** « membre du conseil d'admi- nistration » **et les mots** « d'autres sociétés » **insérer les mots** « ou employé ».

JUSTIFICATION

La proposition de loi prévoit, à juste titre, que le conflit de fonctions ne constitue pas un cas de dualité d'intérêts. Toutefois, le libellé du point G de la proposition de loi à cet égard est trop restrictif et il convient de le modifier sur deux points.

Primo, le texte impose pour qu'il n'y ait pas de conflit de fonctions que l'administrateur commun ne soit pas action- naire d'une des sociétés concernées. Cette condition n'est pas acceptable. Elle conduit, en effet, à entraver le fonc- tionnement des groupes de sociétés dans la mesure où il arrive fréquemment qu'un administrateur détienne des titres des sociétés en question. On ne voit pas dans ce cas où se situe le conflit de fonctions.

Secundo, il s'agit de prévoir que le conflit de fonctions vise le cas où un employé d'une société est administrateur d'une autre société concernée par la décision. Cette situa- tion se rencontre fréquemment dans les relations entre société-mère et filiales et il est indispensable d'éviter que le conflit de fonctions ne naisse que du simple fait qu'une personne exerce au sein d'un ensemble de sociétés plu- sieurs fonctions.

N° 65 DE M. KNOOPS

Art. 40

Remplacer le § 3 proposé par ce qui suit :

« § 3. Les sociétés bénéficiaires demeurent solidai- rement responsables de l'exécution des obligations qui incombent à la société scindée à la date de la scission à concurrence du montant de l'actif net attribué à chacune des sociétés. »

JUSTIFICATION

La proposition de loi prévoit que les sociétés bénéficiai- res sont solidairement responsables de l'exécution des obli- gations qui incombent à la société scindée et ce en vue d'éviter, selon l'exposé des motifs, un recours abusif à la scission.

L'adoption du régime de la responsabilité solidaire des sociétés bénéficiaires sans limite risque de pénaliser la

ren van splitsingen wordt bestraft. Het met dit wetsvoorstel beoogde doel, namelijk misbruiken voorkomen, is legitiem, maar kan met de al bestaande regels worden bereikt. In eerste instantie biedt de wet betreffende de fusie en splitsing van vennootschappen een bescherming voor de schuldeisers en voorziet het burgerlijk recht in een actio Pauliana in geval van fraude.

Om die reden is het wenselijk dat de keuzemogelijkheid zoals bepaald in artikel 12, § 7, van de Zesde EG-richtlijn inzake de fusie en splitsing van naamloze vennootschappen in Belgisch recht wordt omgezet. Op grond van deze bepaling kan een Lid-Staat die tegelijk een stelsel van bescherming van de schuldeisers en een stelsel van hoofdelijke aansprakelijkheid huldigt, die aansprakelijkheid beperken tot de netto-activa van ieder van deze vennootschappen.

Met dit amendement wordt beoogd deze Europese keuze in Belgisch recht om te zetten.

N° 66 VAN DE HEER KNOOPS

Art. 41

In het voorgestelde artikel 174/56, § 1, *in fine* van het tweede lid, de woorden « tweede lid » weglaten.

VERANTWOORDING

Artikel 174/56, § 1, tweede lid, behelst de voorwaarden waarop de inbreng van een algemeenheid tegen derden kan worden ingeroepen. In deze bepaling wordt verwezen naar artikel 174/10, § 2, tweede lid.

Artikel 174/10, § 2, tweede lid, wordt evenwel opgeheven door artikel 38 van het wetsvoorstel. Ingevolge de in dit laatste artikel voorgestelde wijziging omvat artikel 174/10, § 2, immers nog slechts één lid.

Daarom is het wenselijk artikel 174/56, § 1, tweede lid, te wijzigen.

N° 67 VAN DE HEER KNOOPS

Art. 42

In § 4, tweede lid, en in § 5 van het voorgestelde artikel 190ter, tussen de woorden « tussen de vennoten » en de woorden « gesloten overeenkomst », de woorden « die bij het geschil betrokken zijn » invoegen.

VERANTWOORDING

De deskundigen kunnen alleen rekening houden met de overeenkomsten gesloten tussen de vennoten die bij het geschil betrokken zijn; eventueel door andere vennoten gesloten overeenkomsten zijn immers niet bindend voor de vennoten die in dat geschil verwickeld zijn.

réalisation des opérations de scission. L'objectif légitime d'éviter des abus poursuivi par la proposition de loi peut être rencontré par des mécanismes déjà existants. D'abord, la loi sur les fusions et scissions de sociétés organise un système de protection des créanciers et le droit civil prévoit l'action paulienne en cas de fraude.

Il convient, dès lors, de transposer en droit belge l'option prévue par l'article 12, § 7 de la sixième directive CEE sur les scissions des sociétés anonymes. Cette disposition prévoit que lorsqu'un Etat membre combine un système de protection des créanciers avec la responsabilité solidaire des sociétés bénéficiaires, il peut limiter cette responsabilité à l'actif net attribué à chacune de ces sociétés.

L'amendement proposé vise à traduire cette option européenne en droit belge.

N° 66 DE M. KNOOPS

Art. 41

A l'article 174/56, proposé, au § 1er, *in fine* de l'alinéa 2, supprimer les mots « alinéa 2 ».

JUSTIFICATION

En son § 1er, alinéa 2, l'article 174/56 prévoit les conditions d'opposabilité aux tiers de l'apport d'universalité. Cette disposition fait référence à l'article 174/10, § 2, alinéa 2.

Or, l'alinéa 2 de l'article 174/10, § 2 est abrogé par l'article 38 de la proposition de loi. L'article 38 modifie, en effet, l'article 174/10, § 2 qui ne comporte plus qu'un seul alinéa.

Il convient, dès lors, de modifier l'article 174/56, § 1er, alinéa 2.

N° 67 DE M. KNOOPS

Art. 42

Au § 4, alinéa 2 et au § 5 de l'article 190ter proposé, ajouter chaque fois après les mots « convention conclue entre les associés », les mots « impliqués dans le litige ».

JUSTIFICATION

Seules les conventions conclues par les associés impliqués dans le litige peuvent être prises en compte par les experts; les conventions éventuelles conclues par d'autres associés ne lient pas, en effet, les associés concernés par le litige.

N^r 68 VAN DE HEER KNOOPS

Art. 43

In § 1 van het voorgestelde artikel 190^{quater}, de woorden « dat men in redelijkheid niet kan ver- gen dat hij verder vennoot blijft » **vervangen door de woorden** « *dat in redelijkheid niet langer kan worden geduld dat hij de hoedanigheid van vennoot blijft bezitten* ».

VERANTWOORDING

Het parallellisme tussen enerzijds de toestanden waar- op de artikelen 190ter en *quater* betrekking hebben en anderzijds de gewenste rechtszekerheid, maken het nood- zakelijk dat precies dezelfde voorwaarden waaronder de rechtsvordering in gang gezet wordt in dezelfde bewoordin- gen zouden worden geformuleerd.

Derhalve moet een wijziging worden ingevoerd in de formulering van artikel 190^{quater} die onduidelijker is dan die van artikel 190ter. Het gebruik van het onbepaalde voornaamwoord « men » vergroot immers die onduidelijk- heid.

N^r 69 VAN DE HEER KNOOPS

Art. 44

In het eerste lid van het voorgestelde artikel 190^{quinquies}, de woorden « een vennootschap die een publiek beroep op het spaarwezen doet of heeft gedaan » **vervangen door de woorden** « *een naamloze vennootschap* ».

VERANTWOORDING

Artikel 190^{quinquies} voert het principe in van het aan- bod van terugneming. Die verrichting heeft tot doel de werking te vergemakkelijken van vennootschappen die administratieve kosten moeten dragen welke, gelet op de aandeelhoudersstructuur, niet langer verantwoord zijn.

Het wetsvoorstel heeft evenwel alleen oog voor de ven- nootschappen die een publiek beroep op het spaarwezen doen of hebben gedaan. Het is niet echt duidelijk waarom de draagwijdte van die bepaling tot die vennootschappen zou worden beperkt. Die maatregel moet betrekking heb- ben op alle naamloze vennootschappen waarvan de reste- rende effecten in het bezit zijn van een handvol aandeel- houders. De rechten van die aandeelhouders worden dan gewaarborgd door het koninklijk besluit tot vaststelling van de wijze waarop die procedure doorgang vindt, met name op het stuk van de informatie en de gelijke behande- ling van die aandeelhouders.

De voorgestelde wijziging is overigens in overeenstem- ming met de memorie van toelichting (zie blz. 17).

N° 68 DE M. KNOOPS

Art. 43

Au § 1er, de l'article 190^{quater} proposé, rem- placer les mots « au point qu'on ne puisse plus raisonnablement exiger de sa part qu'il demeure as- socié » **par les mots** « *au point que le maintien de sa qualité d'associé ne puisse plus être raisonnablement toléré* ».

JUSTIFICATION

Le parallélisme de situations entre les articles 190ter et *quater* et le souci de sécurité juridique imposent que des conditions identiques de déclenchement de l'action soient libellées dans les mêmes termes.

Il convient, dès lors, de modifier le libellé de l'article 190^{quater}, qui a un caractère plus vague que celui de l'article 190ter. L'emploi du pronom indéfini « on » con- tribue, en effet, à ce caractère.

N° 69 DE M. KNOOPS

Art. 44

Dans l'article 190^{quinquies} proposé, 1er ali- néa, remplacer les mots « société ayant fait ou faisant publiquement appel à l'épargne » **par les mots** « *société anonyme* ».

JUSTIFICATION

L'article 190^{quinquies} instaure le principe de l'offre de retrait. Cette opération a pour but de faciliter le fonction- nement de sociétés tenues à des charges administratives qui ne se justifient plus compte tenu de la structure de leur actionariat.

Toutefois, la proposition de loi vise uniquement les seu- les sociétés ayant fait ou faisant publiquement appel à l'épargne. On ne comprend pas les raisons de limiter le champ d'application de la disposition à ces seules sociétés. La mesure doit concerner toutes les sociétés anonymes où les titres restants sont dans les mains d'un petit nombre d'actionnaires. Les droits de ces porteurs de titres seront assurés par l'arrêté royal qui déterminera les modalités de la procédure, notamment en ce qui concerne l'information et l'égalité de traitement de ces actionnaires.

La modification proposée est, par ailleurs, conforme à l'exposé des motifs (voir p. 17).

E. KNOOPS

N° 70 VAN DE HEREN HIANCE EN THISSEN

Art. 17

Punt A aanvullen met wat volgt :

« *In dezelfde § 1, wordt vóór het woord « belang » het voorvoegsel « vermogens- » toegevoegd. »*

VERANTWOORDING

Dit amendement strekt ertoe de bewoordingen van artikel 133 van de gecoördineerde wetten op de vennootschappen in overeenstemming te brengen met artikel 60 van dezelfde wetten zoals gewijzigd overeenkomstig amendement n° 56.

N° 71 VAN DE HEREN HIANCE EN THISSEN

Art. 40

De voorgestelde § 3 aanvullen met wat volgt :

« *Deze aansprakelijkheid wordt beperkt tot het aan elk van deze vennootschappen toegescheiden netto-actief.* »

VERANTWOORDING

Artikel 12.7 van de zesde Richtlijn van de Raad van 17 december 1982 bepaalt dat de Lid-Staat die de regeling voor de bescherming van de schuldeisers combineert met de hoofdelijke aansprakelijkheid van de verkrijgende vennootschappen, deze aansprakelijkheid mag beperken tot het netto-actief dat aan elk van die vennootschappen wordt toegescheiden.

Dit amendement strekt ertoe deze door de richtlijn geboden mogelijkheid te benutten.

N° 72 VAN DE HEREN HIANCE EN THISSEN

(Subamendement op amendement n° 51, Stuk n° 1005/7)

Art. 41

De voorgestelde tekst vervangen door wat volgt :

« *Art. 174/57. — Bij inbreng van een algemeenheid, zijn, naar analogie, de artikelen 174/2 tot 174/52 van toepassing, met uitzondering van artikel 174/10. In geval van inbreng van een bedrijfstak, is artikel 174/12 van overeenkomstige toepassing. »*

VERANTWOORDING

Dit amendement strekt ertoe het interne recht in overeenstemming te brengen met artikel 31 van de derde Richtlijn 78/885 van de Raad.

Immers, in de mate waarin de inbreng van een algemeenheid in de wetten op de handelsvennootschappen

N° 70 DE MM. HIANCE ET THISSEN

Art. 17

Compléter le point A par ce qui suit :

« *Au même § 1er, le mot « patrimonial » est inséré entre les mots « un intérêt » et le mot « personnel ». »*

JUSTIFICATION

Le présent amendement a pour objet de mettre en concordance le libellé de l'article 133 des lois coordonnées sur les sociétés avec celui de l'article 60 des mêmes lois, tel que modifié conformément à l'amendement n° 56.

N° 71 DE MM. HIANCE ET THISSEN

Art. 40

Compléter le § 3 proposé par ce qui suit :

« *Cette responsabilité est limitée à l'actif net attribué à chacune de ces sociétés.* »

JUSTIFICATION

L'article 12.7 de la sixième directive du Conseil du 17 décembre 1982 prévoit que l'Etat membre qui combine le système de protection des créanciers avec la responsabilité solidaire des sociétés bénéficiaires peut limiter cette responsabilité à l'actif net attribué à chacune de ces sociétés.

Le présent amendement a pour objet la mise en œuvre de cette faculté ouverte par la directive

N° 72 DE MM. HIANCE ET THISSEN

(Sous-amendement à l'amendement n° 51, Doc. n° 1005/7)

Art. 41

Remplacer le texte proposé par ce qui suit :

« *Art. 174/57. — En cas d'apport d'universalité, les articles 174/2 à 174/52 sont applicables par analogie, à l'exception de l'article 174/10. En cas d'apport de branche d'activités, l'article 174/12 est applicable par analogie. »*

JUSTIFICATION

Cet amendement a pour objet la mise en conformité du droit interne avec l'article 31 de la troisième directive 78/885 du Conseil.

En effet, dans la mesure où l'apport d'universalité est introduit dans les LCSC, l'article 31 de la directive, qui

werd ingevoerd, dient artikel 31 van de richtlijn, die op deze verrichting het gros van de bepalingen inzake fusie toepasselijk stelt, van toepassing te zijn.

Wat de inbreng van een bedrijfstak betreft, is het aangegeven het nieuwe artikel 174/12 dat een beschermingsmechanisme voor schuldeisers bij een fusie of splitsing van een vennootschap instelt, toepasselijk te verklaren.

rend applicable à cette opération l'essentiel des dispositions prévues pour la fusion, trouve à s'appliquer.

En ce qui concerne l'apport de branche d'activités, il est indiqué de rendre applicable à cette opération l'article 174/12 *nouveau* qui institue un mécanisme de protection des créanciers lors d'une fusion ou d'une scission de sociétés.

G. HIANCE
R. THISSEN